

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษา ในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ ๑) เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐาน ปราจีนบุรี เขต ๑ ๒) เพื่อเปรียบเทียบ หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐาน ปราจีนบุรี เขต ๑ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐาน ปราจีนบุรี เขต ๑ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๒ โรงเรียน

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ จากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒ .๕ เป็นเพศชาย จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓ .๕ มีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๖ อายุ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ อายุ ๒๕-๓๕ ปี จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ .๘ และอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗ .๐ และระดับปริญญาโท จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐ มีประสบการณ์ในการสอน มากกว่า ๒๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒ ระหว่าง ๑๑-๒๑ ปี จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑ ระหว่าง ๕-๑๐ ปี จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ .๘ สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗ ขนาดเล็ก จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ และขนาดกลาง จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘

๕.๑.๒ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อหลักสูตรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต ๑ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีระเบียบวินัยตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, ผู้บริหารมีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน อย่างถูกต้อง และ การบริหารโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของคนภายนอก

๒. ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีระเบียบวินัยตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, ผู้บริหารมีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน อย่างถูกต้อง และผู้บริหารประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา

๓. ด้านหลัก ความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ มีผู้รับผิดชอบด้านการเงิน การบัญชีและพัสดุอย่างชัดเจน, มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินอย่างถูกต้องตามระเบียบของราชการ และ มีการควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบการจัดทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

๔. ด้านหลัก การมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารยอมรับผลการประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง, มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ และ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานโรงเรียน

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๒๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารมีความกล้าที่จะรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ, ผู้บริหาร มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จ ตามที่ได้วางแผนไว้ และ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน , ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ต่อบุคลากรตามความรู้ความสามารถ และโรงเรียนได้ใช้งบให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ สถานที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๑.๓ เปรียบเทียบ หลักสูตรมาภิบาลกับการ บริหาร การศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑. จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๒. จำแนกตามอายุ ครูที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่วางไว้

๓. จำแนกตามระดับการศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๔. จำแนกตาม ประสบการณ์สอน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๕. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านครูผู้สอนที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๔ ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบ หลักธรรมาภิบาลกับการ บริหารการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน ขนาดสถานศึกษาผลการเปรียบเทียบสรุปผลได้ดังนี้

เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับ หลักธรรมาภิบาลกับการ บริหาร การศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ ทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แต่เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ มีประเด็นที่น่าสนใจตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๕.๒.๑ เพื่อศึกษา หลักธรรมาภิบาลกับการ บริหาร การศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี เขต ๑ จากการศึกษาวิจัยหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็น

รายด้านพบว่าอยู่ในระดับ มากเช่นกัน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไวยพจน์ สีสเตโช ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักคุณธรรม ส่วนในด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ในรายข้อมีบางข้อมีอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เณิมชัย สมท่า ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต ๑ ” ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้ง ๖ หลักเรียงตามลำดับคือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรมหลัก การมีส่วนร่วม หลักคุ้มค่าและหลักความโปร่งใส รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านเช่นกันและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์พันธ์ วันเรืองไพศาล ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๒ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๕ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ๑ ด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักความร่วมมือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาทำให้เห็นได้ว่าการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการศึกษาย่อมมีผลต่อการบริหารในสถานศึกษาเป็นอย่างมากดังที่หลายท่านสรุปไว้ในงานวิจัยเมื่อนำมากล่าวเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

๑. ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องหลักธรรมาภิบาล กับการบริหาร การศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของครูอย่างเสมอภาคและยุติธรรม

๒. ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องหลักธรรมาภิบาล กับการบริหาร การศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ ข้อคือ ผู้บริหารปฏิบัติมีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงานเพื่อโรงเรียน และผู้บริหารไม่อารมณ์ตัดสินใจในการบริหาร

๓. ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์ที่ได้วางไว้

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเคารพในความเห็นที่แตกต่างของบุคลากรในโรงเรียน

๖. ด้านหลัก ความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า

๕.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบ หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เพศต่างกัน มีระดับความ คิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันเพียง ๒ ด้าน

อายุต่างกัน มีระดับความ คิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เพราะฉะนั้นจะด่วนสรุปว่าครูที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน เพียงอย่างเดียวไม่ได้

ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความ คิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เพราะว่าครูที่ตอบแบบสอบถามล้วนมีระดับการศึกษาสูงทั้งหมดจึงมีความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลคล้ายๆกัน

ประสบการณ์สอนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาล กับการบริหาร การศึกษาในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาล กับการบริหาร การศึกษาในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันเพียง ๑ ด้าน คือด้านหลักคุณธรรม โดยครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นมากกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

๕.๓ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านหลักนิติธรรม

๑) ผู้บริหารควรกำหนดจัดตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

๒) ผู้บริหารควรให้รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดีและนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

ตามกฎกติกาที่วางไว้ไม่ข้ามขั้นตอน

๒. ด้านหลักคุณธรรม

๑) ผู้บริหาร ควร ตัดสินใจ ทำสิ่งใด ต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

เหตุผล

๒) ผู้บริหาร ควรจะต้องเป็นผู้เสียสละและอุทิศตนในการทำงานเพื่อโรงเรียน

๓. ด้านหลักความโปร่งใส

๑) ผู้บริหาร ควร จะต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานให้

ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบ

๒) ผู้บริหาร ควรจะต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์ที่วางไว้

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม

๑) ผู้บริหารควรจะต้องสร้างความร่วมมือ ระหว่าง บ้าน วัดและโรงเรียนเพื่อที่ นักเรียนจะได้รับพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนา อาคารสถานที่ และมีส่วนในการประเมินผลงานของโรงเรียน

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ

๑) ผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ครูในการทำงาน

๒) ผู้บริหารควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ และแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เอาใจใส่และติดตามผลงานอย่างจริงจัง

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า

๑) ผู้บริหาร ควร จะต้องมีกัการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ทรัพยากร
ของโรงเรียน

๒) และควร นำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซม แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิด
ประโยชน์

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑. การศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญ
กำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา

๒. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพใน
การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

๓. ศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริหาร การศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ใน
ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต ๑